The conditions of study in general education institutions, the insufficient number of lessons and limited topics determine the need to select a lexical minimum that should correspond to the goals and content of specialized teaching in high school.

References

1. Бех І. Духовні цінності як надбання особистості. Рідна школа. 2012. № 1-2. С.9–12.
2. Біруля В. Формування у підлітків ціннісних орієнтацій засобами художньої літератури у позакласний час: дис. … канд. наук: 13.00.07 / Херсонський державний університет. 2005. 190 с.
3. Черньонков Я., Баланаєва О., Васютинська Є., Мамонова О. Speak free: Practical recommendations for police officers of national Police of Ukraine. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 180 с.
4. Gradman H., Hanania E. Language learning background factors and ESL proficiency. Modern Language Journal. 1991. No. 75 P. 39–51.
5. Speak free: українсько-англійський розмовник для співробітників Національної поліції України / укл.: Черньонков Я., Баланаєва О., Васютинська Є., Мамонова О., Снісаренко І. Кропивницький, 2024. 41 с.

Тетяна КОЛЄСНІК,
завідувач кафедри цивільного, трудового права
та права соціального забезпечення
Донецького державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КОНЦЕПЦІЇ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ ПРО ВИЩУ ЮРИДИЧНУ ОСВІТУ ТА ПЕРВИННИЙ ДОСТУП ДО ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ

Питання реформування вищої юридичної освіти в Україні продовжує залишатися в центрі уваги наукової спільноти, закладів вищої освіти та державних установ, оскільки зміни в нормативно-правовому регулюванні освітнього процесу безпосередньо впливають на якість підготовки конкурентоздатних, висококваліфікованих правників. *Високоякісна юридична освіта та підготовка фахівців у сфері правосуддя і правоохоронних органів є ключовими для зміцнення верховенства права та виконання зобов'язань щодо членства в ЄС* [1]. *За останні роки в Україні здійснено низку заходів для реалізації поставлених завдань, які спрямовані на* унормування вищої юридичної

освіти в контексті євроінтеграції. Проте, не можна залишити поза увагою окремі положення які представлені в Концепції проекту Закону України про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії [2], що є дискусійними та потребують доопрацювання.

По-перше, проект Концепції характеризується неузгодженістю понятійного інструментарію та наявністю суперечливих положень. Зокрема, не чітке застосування понять правник та правнича професія, правнича та юридична освіта, неврахування вузького значення правозастосування у порівнянні із правореалізацією та нормотворенням.

По-друге, потребує доопрацювання питання щодо інституційного розмежування «підготовка правників» та «підготовка фахівців для правоохоронних органів», що значною мірою обмежує заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання у здійсненні підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції України.

У цьому контексті доцільно звернути увагу на ґрунтовне визначення закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що міститься у п 6^{-1} ч. 1 статті 1 Закону України «Про вищу освіту», згідно з яким, заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання – це заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах середнього та вищого складу Національної поліції України, начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань [3].

У Концепції до правничих професій відносять професію судді, прокурора та адвоката, відокремлюючи їх від процесів які характерні для правоохоронних органів. Але, таке розмежування не є логічним, більше того, суперечить усталеним уявленням про спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність». Зазначені професії є частинами єдиного цілого – професії юрист (правник), а

діяльність обох груп є частиною єдиного процесу – юридичного, який ґрунтується на базових компонентах. Слід зауважити, що в Концепції не враховано те, що органи прокуратури належать також до правоохоронних органів.

У постанові від 5 жовтня 2022 року (справа № 346/819/19) Верховний Суд визнав помилковим висновок місцевого суду про те, що прокуратура не входить до системи правоохоронних органів, які за своєю суттю є органами виконавчої влади. Як зазначила колегія суддів Третьої судової палати ККС ВС, системний аналіз положень Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII і КПК України вказує на те, що органи прокуратури безпосередньо в межах спеціально визначених правил і процедур у відповідній формі здійснюють діяльність у кримінальному провадженні, до завдань якого належить захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження (ст. 2 КПК України), і по суті ця діяльність є правоохоронною. Також Верховний Суд звернув увагу на те, що за змістом статті 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23грудня 1993 року № 3781-XII з наступними змінами законодавець до правоохоронних органів відносить органи прокуратури) [4].

Ну думку авторів Концепції представники системи правоохоронних органів – слідчі, дізнавачі, працівники оперативних підрозділів не повинні отримувати юридичну освіту у закладах вищої освіти *Міністерства внутрішніх справ України* за спеціальністю D8 Право на відміну від інших представників правоохоронних органів підготовку яких будуть здійснювати інші заклади вищої освіти.

Слід зауважити, що правовий статус працівників Національної поліції України визначається їхньою особливою роллю у суспільстві. Поліцейські виконують важливі функції, пов’язані із забезпеченням правопорядку, захистом прав громадян та протидією злочинності. Це означає, що працівники поліції не просто виконують посадові обов’язки, а вони є представниками державної влади,

які здійснюють повноваження у сфері безпеки та правопорядку. Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» – поліцейські зобов’язані забезпечувати цілодобову готовність до виконання службових обов'язків [5]. Принагідно відзначити, що специфічні умови навчання – це не просто особливість навчання. Специфічні умови навчання – це умови, що спрямовані на підготовку майбутніх фахівців до специфічних умов роботи, які виражаються в добовому режимі служби, в особливостях взаємодії окремих підрозділів правоохоронних органів (наприклад в складі слідчо-оперативної групи), в наявності внутрішньої службової субординації та зовнішньої процесуальної незалежності, в умінні застосовувати вогнепальну зброю, спеціальні засоби та фізичну силу при оперативному затриманні та інших оперативно-слідчих діях.

Резюмуючи викладене слід зазначити, що заклади вищої освіти *Міністерства внутрішніх справ України* – забезпечують не тільки здобуття якісної юридичної освіти, а й гарантують підготовку висококваліфікованих фахівців чого не можуть забезпечити і курси початкової підготовки для поліцейських. Фахівців, які адаптовані до специфічних умов служби в підрозділах Національної поліції України і готові виконувати правоохоронну функцію в надскладних умовах для збереження правопорядку та територіальної цілісності України.

Список використаних джерел

1. Commission staff working document. Ukraine. 2023. 151 p. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf (дата звернення: 04.04.2025).
2. Концепція проекту Закону України про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії: Проект від 12.09.2024. URL: https://kompravpol.rada.gov.ua/news/notice/75193.html (дата звернення: 04.04.2025).
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 04.04.2025).
4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 30.08.2023 по справі № 633/195/17. URL:https://reyestr.court.gov.ua/Review/113396900
5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення: 04.04.2025).